

Tài sản trí tuệ - bệ đỡ để HTX nâng tầm sản phẩm trong chuỗi giá trị

08:38 03/02/2026

Trong bối cảnh hội nhập ngày càng sâu rộng, thị trường không chỉ đòi hỏi nông sản đạt chất lượng, mà còn yêu cầu rõ ràng về nguồn gốc, thương hiệu và cơ sở pháp lý. Trước những đòi hỏi đó, nhiều hợp tác xã (HTX) đã chủ động tiếp cận và khai thác tài sản trí tuệ như một “giấy thông hành” để khẳng định vị thế trong chuỗi giá trị, từ thị trường nội địa đến xuất khẩu.

Thực tế cho thấy, việc đăng ký nhãn hiệu, nhãn hiệu tập thể, chỉ dẫn địa lý hay mã số vùng trồng đang trở thành lợi thế cạnh tranh quan trọng của khu vực kinh tế tập thể. Theo thống kê, khoảng 62% sản phẩm OCOP đạt hạng 4-5 sao hiện đã được bảo hộ dưới các hình thức sở hữu trí tuệ khác nhau. Con số này phản ánh xu hướng ngày càng rõ nét: Sản xuất không thể tách rời pháp lý và thương hiệu.

Các HTX đồng hành gìn giữ và phát huy chỉ dẫn địa lý “Tân Cương” tại vùng trồng.

Ngành trà Thái Nguyên là ví dụ tiêu biểu. Đây là một trong số ít nông sản của Việt Nam được Liên minh châu Âu bảo hộ chỉ dẫn địa lý theo Hiệp định EVFTA với tên gọi “Tân Cương”. Bên cạnh đó, Cục Sở hữu trí tuệ Việt Nam đã cấp 10 nhãn hiệu tập thể cho các sản phẩm trà của tỉnh, trong đó nhãn hiệu “Trà Thái Nguyên” được bảo hộ tại 6 quốc gia và vùng lãnh thổ. Hệ thống bảo hộ này tạo nền tảng pháp lý vững chắc để trà Thái Nguyên thâm nhập những thị trường có tiêu chuẩn cao.

Tại vùng trà Tân Cương, nhiều HTX đã coi sở hữu trí tuệ là công cụ quan trọng để gia nhập chuỗi giá trị. Hiện địa phương có 7 nhóm sản xuất và 3 HTX chế biến trà đạt chứng nhận VietGAP, một số sản phẩm đã được đưa lên các nền tảng thương mại điện tử, mở rộng kênh tiêu thụ và gia tăng giá trị.

HTX Chè Hảo Đạt là một trong những mô hình tiêu biểu khi tập trung sản xuất các sản phẩm mang chỉ dẫn địa lý Tân Cương, duy trì quy trình sản xuất chuẩn hóa và chú trọng quản lý thương hiệu. Cùng hướng đi đó, HTX Hương Vân Trà thực hiện nghiêm túc việc sử dụng chỉ dẫn địa lý trên bao bì, đồng thời tích cực tham gia các hoạt động quảng bá và kết nối thị trường.

Song song với việc khai thác giá trị thương hiệu, các HTX ngày càng nâng cao trách nhiệm trong quản lý, bảo vệ nhãn hiệu, chủ động phòng ngừa các hành vi xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ. Đáng chú ý, những sản phẩm trà không đáp ứng đầy đủ điều kiện sẽ không được phép gắn chỉ dẫn địa lý “Tân Cương”, nhằm bảo vệ uy tín chung của vùng nguyên liệu.

Hiện nay, toàn tỉnh Thái Nguyên có hơn 200 sản phẩm trà OCOP từ 3-5 sao, trong đó 3 sản phẩm đạt 5 sao cấp quốc gia. Giá trị ngành trà vượt 13 nghìn tỷ đồng mỗi năm, với thu nhập bình quân khoảng 400 triệu đồng/ha.

Không chỉ ở Thái Nguyên, tại “thủ phủ dừa” Bến Tre (nay thuộc tỉnh Vĩnh Long), việc chuẩn hóa sản xuất gắn với chuẩn hóa pháp lý cũng đang được đẩy mạnh. Toàn tỉnh đã có 133 vùng trồng dừa được cấp mã số, tạo điều kiện cho truy xuất nguồn gốc và xuất khẩu chính ngạch, mang về hơn 350 triệu USD mỗi năm.

Thực tiễn cho thấy, khi nông sản được “đặt tên”, được bảo hộ và được quản lý bài bản, HTX không còn ở thế bị động trong chuỗi giá trị. Sở hữu trí tuệ vì thế không chỉ là công cụ pháp lý, mà đang trở thành nền tảng để HTX phát triển bền vững, tự tin bước ra thị trường lớn và giữ lại giá trị gia tăng cho chính người

sản xuất.

Nam Sơn (t/h)